

Värmdö kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Hemmestaskolan
belägen i Värmdö kommun

Tillsyn i Hemmestaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Värmdö kommun under hösten 2015. Hemmestaskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 september 2015 och den 25 september 2015.

Måluppfyllelse och resultat

År 3:

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2014/15 varierade andelen elever som uppnådde målen i de nationella ämnesproven i svenska mellan 62,3 och 98,1 procent i jämförelse med riket där motsvarande siffror var 85,1 och 97,9 procent.

I matematiken varierade andelen elever som nådde målen i de olika ämnesproven mellan 69,8 och 100 procent. Detta kan jämföras med värdena för riket som låg mellan 82,0 och 94,1 procent. Skolans egen redovisning visar att elever i årskurs 3, år 2015, 95 procent av eleverna nådde målen i svenska. Motsvarande siffra för matematik är 96 procent.

År 6:

Enligt nationell statistik var genomsnittlig betygspoäng på de nationella proven läsåret 2014/15 i engelska 13,9 (att jämföra med riket 14,4), i matematik 12,3 (12,8), i svenska 13,0 (13,5), i kemi 12,0 (11,3) samt i samhällsorienterande ämnen 11,0 (11,1). Skolans resultatredovisning, 2015, visar att av andelen elever i årskurs 6 var det 89 procent som nådde målen i engelska. Motsvarande för matematiken var 94 procent, kemi 98 procent, samhällskunskap 93 procent och svenska 88 procent.

År 9:

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2014/15 var resultatet av slutbetygen i engelska 14,0 (att jämföra med riket 14,4), i matematik 12,3 (12,3), i svenska 13,0 (13,9), i kemi 12,8 (12,6) samt i samhällsorienterande ämnen 2,5 (13,3). 83,3 procent av eleverna i årskurs 9 uppnådde målen i samtliga kurser. 94,0 var behöriga till yrkesprogram och 92,9 procent var behöriga till högskoleförberedande program. Det genomsnittliga meritvärdet var 214,8 i jämförelse med riket som har samma värde 214,8. Skolans egen redovisning för 2015 visade att eleverna till 99 procent nådde målen i engelska. Motsvarande för matematik var 97 procent, i svenska 100 procent, i svenska som andraspråk 100 procent, i kemi 100 procent samt i samhällsorienterande ämnen 97 procent.

Trygghet och studiero

Skolinspektionens enkät till eleverna i årskurs 9 visade på värden som ligger under genomsnittet för kommunens skolor våren 2015 när det gäller samtliga ställda frågor till eleverna. På en skala på 1 till 10 där 1 är lägsta värdet visade resultatet på frågan gällande studiero 4,4 i jämförelse med riket 5,3 och trygghet 7,6 (8,0).

I Skolinspektionens enkät till eleverna i årskurs 5; "jag har studiero på lektionerna" 6,3 (6,3), "på lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet 3,8 (4,3), "i min skola finns det elever som jag är rädd för" 8,2 (8,1), "i min skola finns det vuxna som jag är rädd för" 8,7 (8,8) och jag känner mig trygg i skolan" 8,0 (8,3).

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-01-29
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-03-29
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-01-29
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-03-29

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på brister som rektor måste åtgärda för att uppfylla författningarnas krav. Tillsynen visar på att arbetet med särskilt stöd måste förbättras och elevernas behov av särskilt stöd måste mötas för att eleverna ska ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolan måste även se till att samtliga har elever en trygg skolmiljö, framför allt gällande elever i årskurs 2 till 5 under rastverksamheten. Det finns brister i skolans sätt att använda sig av disciplinära åtgärder vilket innebär att rutiner och dokumentation måste utarbetas. Det finns även brister i skolans mål- inriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever då aktuell plan mot kränkande behandling saknas vid Hemmestaskolan. Vidare ger inte skolan tillgång till studie- och yrkesvägledning till elever i förskoleklass och upp till årskurs 8. Skolinspektionen bedömer att skolans systematiska kvalitets- arbete måste förbättras. Skolans verksamhetsplan innehåller inte någon analys av skolans olika resultat eller någon förklaring till de fokusområden som skolan ska arbeta med under läsåret. Den övergripande samordningen på skolnivå är bristfällig då återkoppling tillbaka till arbetslaget ibland saknas från skolledningen. Det systematiska kvalitetsarbetet är även bristfälligt dokumenterat vilket leder till att det är svårt att se en progression i arbetet och om en utveckling av verksamheten sker.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värmdö kommun att senast den 29 januari 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess

vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Elev i behov av särskilt stöd, oavsett ämne, ska ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven är i behov av för att ha möjlighet att minst nå kunskapskraven i samtliga ämnen.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektor. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i skolsituationen. Samråd ska enligt skollagen ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grund-

skolan ska det särskilda stödet ges på sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Vid Skolinspektionens intervju med elevhälsoteamet framkommer det att representanter från elevhälsan är med på lärarnas arbetslagsträffar. Vid dessa möten kan elevhälsans olika kompetenser ge handledning och återkoppling gällande olika elevers behov av stöd och de extra anpassningar som lärarna gör. Lärarna kan vid dessa tillfällen anmäla andra elevers nyuppkomna behov av stöd till elevhälsoteamet. Det finns ingen speciallärare som arbetar med att ge direkt stöd åt eleverna i åk 6-9 utan specialläraren finns endast tillgänglig för handledning till lärarna i dessa stadier. Elevhälsan utreder elevernas behov av särskilt stöd efter anmälan från lärare. Elevhälsan utarbetar, tillsammans med lärarna, åtgärder utifrån elevernas behov.

Vid intervju med lärare i årskurs 6 till 9 framkommer att de anser att skolan inte kan garantera att eleverna får det särskilda stöd som deras elever har rätt till för att kunna nå målen i samtliga ämnen. Lärarna uppger att de får handledning av specialläraren vid behov. Specialläraren har dock inte möjlighet att ge eleven det enskilda stöd som eleven bedöms behöva. För att kunna stötta elever i behov av särskilt stöd har skolan istället organiserat mindre stödgrupper för vissa av eleverna i årskurserna 6 till 9.

Enligt rektorn ger skolan stöd till de elever som behöver det. Rektorn säger att specialläraren arbetar med eleverna i förskoleklassen och årskurs 1 till 5 för att på ett tidigt stadium upptäcka eventuella inlärningssvårigheter hos eleverna.

Att stödet till elever i årskurserna 6 till 9 brister framkommer i en utvärdering som elevhälsoteamet gjorde under våren 2015. I dokumentet framkommer det att elever på högstadiet med dyslexi inte får det stöd de behöver fullt ut. Exempel på stöd som kan utebli är t ex inlästa böcker, muntliga prov och utökad tid. Elevhälsoteamet skriver även i utvärderingen att "vad detta beror på är oklart". Detta leder till att det finns elever som inte får möjlighet att nå målen i samtliga ämnen. Det framkommer även i dokumentet att elevhälsoteamet anser att behovet av en speciallärare på högstadiet är stort, både när det gäller stödet till elever, men även gällande handledning till lärarna.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i utredningen bedömer Skolinspektionen att elever i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd, på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lärarna anmäler till elevhälsoteamet, som utifrån en utredning bedömer att eleven behöver särskilt stöd, men stöd-

åtgärder som behöver genomföras av speciallärare ges inte till eleverna då denna resurs inte finns tillgänglig.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hemmestaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Hemmestaskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att utbildningen utformas på sådant sätt att samtliga elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Se till att disciplinära åtgärder som vidtas av lärare eller rektor dokumenteras. Se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Motivering till bedömning av brist

Trygg miljö

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Under Skolinspektionens elevintervjuer framkom det att flertalet av de intervjuade eleverna i årskurs 2 och 3 kände sig rädda i skolan. Vid fråga om de kunde vända sig till någon vuxen om kränkning inträffat under rasten svarar vissa elever att det kan de, men det finns även elever som inte vågar berätta om händelser som inträffat på skolan. En av dessa elever berättade inte om inträffade händelser som hen hade bevittnat på grund av rädsla för att kränkningar skulle kunna upprepas.

På Skolinspektionens fråga till eleverna i årskurs 2 och 3 om de i klassen pratar kring hur de ska bemöta varandra kände elever igen att de hade talat om det, men eleverna uppgav att det finns elever som "inte bryr sig" om lärarnas tillsägelser och att problemen med bristande trygghet kvarstod.

Eleverna i årskurs 2 och 3 berättar vidare att det förekommer att elever rymmer från skolområdet under skoldagen om något händer. Eleverna säger att lärarna har sagt att de inte får rymma, men rymningar förekommer i alla fall. Hälften av de intervjuade eleverna vet vilka vuxna som ingår i skolans trygghetsteam. Men vissa av eleverna är osäkra på vilka som är med i trygghetsteamet.

Eleverna i årskurserna 4 och 5 uppgav i Skolinspektionens intervju att de upplever att det inte finns tillräckligt med personal ute på skolgården på rasterna. Rastvakterna finns där de mindre barnen är och en elev uppgav att hen upplever en skillnad i vilken tillsyn personal ger nu mot vad det var när hen gick i de lägre årskurserna i skolan. Elever har även varit med om att det inte har funnits någon rastvakt på fotbollsplanen där bråk ofta kan uppstå. Eleverna i årskurs 6 till 9 uppgav att de arbetar med Friendsprogrammet mot kränkningar och mobbing. Det finns två representanter i varje klass som arbetar aktivt med detta. Dock är det en elev i årskurs 6 som inte känner till Friendsprogrammet och att det ska finnas representanter i klassen. Vid fråga om de vet vad som händer om någon har blivit kränkt är det en elev som svarar att hen inte tar kontakt med någon. Andra har pratat med sin mentor. Vissa av eleverna uppgav att de kan vända sig till rektor, kurator eller löser det själv.

Lärarna uppgav i intervjun att eleverna gärna pratar om små konflikter. De uppgav att det finns rastvakter bl.a. på fotbollsplanen och att rastvakterna är synliga nu bär västar. De säger att det alltid ska vara en vuxen på plats vid

rasterna. Samtidigt säger de att det är ett stort område och att det krävs mycket personal.

Tillsynen visar att det finns flera elever på skolan som inte känner sig trygga, särskilt utanför klassrummet på raster. Skolinspektionen bedömer därmed att skolan behöver vidta åtgärder för att tillförsäkra samtliga elever en trygg skolmiljö.

Disciplinära åtgärder

I syfte att skapa studiemiljö som präglas av trygghet och studiero får rektorn eller en lärare, enligt 5 kap. 6 och 24 §§ skollagen, vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Rektor eller lärare får besluta om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål. En åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Om en åtgärd vidtagits ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

I Skolinspektionens elevintervjuer med elever i årskurs 2 och 3 framkom det att eleverna kan få kvarsittning eller utvisas från undervisningslokalen som disciplinär åtgärd. Eleverna berättade att en lärare använde sig av metoden att en tillsägelse gav en minuts kvarsittning. Eleverna får sitta av dessa minuter i matsalen istället för att vara ute på rast.

Eleverna i årskurs 4 och 5 berättade att en lärare adderade minuter för hela veckan om en elev störde och eleverna fick kvarsittning i slutet av skolveckan på fredagen. Även dessa elever sa att de har blivit utvisade ur klassrummet.

Vid intervju med eleverna i årskurserna 6 till 9 framkom det att även dessa elever blir utvisade från klassrummet resterande lektion och får frånvaro för denna tid. Dessa elever uppger dock att de inte får kvarsittning då det inte fungerar på grund av skolbussarna.

Rektor känner inte till att disciplinära åtgärder förekommer på skolan och har inga fasta rutiner för hur dessa åtgärder ska dokumenteras. Rektorn har inte heller tagit del av någon sådan dokumentation. Om en elev blir utvisad från klassrummet är det lärarens eget beslut, enligt rektorn. Däremot är det okänt för rektorn att lärare gav eleverna kvarsittning. En lärare medgav i intervju att hen hade skickat ut en elev i årskurs 6. Lärarna uppger i intervjuer att de inte känner till om det finns rutiner kring dokumentation om de utför en disciplinär

åtgärd. De har inte heller dokumenterat disciplinära åtgärder i de fall det förekommit.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans sätt att använda sig av disciplinära åtgärder då dokumentation om dessa ovan beskrivna sanktioner saknas. Skolinspektionen bedömer därmed att rutiner för dokumentation av disciplinära åtgärder måste utarbetas på skolan.

Målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolinspektionens intervjuer med elevhälsoteamet, lärare och rektor framkom det att det inte finns någon uppdaterad plan mot kränkande behandling. Det dokument som Skolinspektionen har tagit del av är sammanställt från två olika dokument men denna plan är inte kommunicerad med lärare eller elever. Rektorn uppger att dokumentet som Skolinspektionen har tagit del av kommer att presenteras för lärarna under vecka 44 (2015) för att arbetslagen ska kunna arbeta vidare med den. En lärare uppger att hen i samtal med eleverna har använt en förenklad version av planen mot kränkande behandling som är två år gammal.

Vid Skolinspektionens intervju framkommer det att skolan arbetar med Friendsprogrammet mot kränkande behandling och elevrådet har lite aktiviteter på skolan. Skolan har aktiviteter i början av terminen för att stärka elevgrupperna.

I intervju med elevhälsoteamet framkommer det att de har försökt att göra en utvärdering av de egna arbetsinsatserna för att få en bild av sitt arbete. I den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av finns det ingen analys utifrån de inkomna anmälda fallen av kränkande behandling. Elevhälsan uppger att man arbetar förebyggande och att man som grund för detta arbete har trygghetsvandringar med eleverna och elevenkäter gällande trygghet och trivsel.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever. De åtgärder som genomförs, främst genom Friendsprogrammet, har en generell och främjande karaktär för att motverka kränkningar. Däremot har de ingen koppling till en aktuell kartläggning av elevernas upplevda och kartlagda trygghet på skolan.

Skolinspektionen har även i sin tillsyn fått uppgifter om att det finns elever som känner sig otrygga på skolan. De åtgärder som genomförs kopplas inte på ett tydligt sätt till situationer som eleverna känner sig otrygga i. Aktuell plan mot kränkande behandling saknas vid tillsynstillfället i Hemmestaskolan. Skolans målstyrda arbete mot kränkande behandling är därmed inte tydligt för elever och personal. Det finns inte heller någon dokumenterad uppföljning av förra årets vidtagna åtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hemmestaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Hemmestaskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska se till att den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet i samtliga årskurser.

*Motivering till bedömning av brist**Studie- och yrkesvägledning*

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida utbildning- och yrkesval kan tillgodoses.

En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information om utbildningsutbud och valmöjligheter, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov (prop. 2009/10:165 s. 278-279).

Av Skolinspektionens intervjuer, med rektorn och lärare, framgår det att skolan har tillgång till en centralt placerad studie- och yrkesvägledare men att denna inte har använts i verksamheten för att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning i de lägre åldrarna utan arbetar nästan uteslutande med elever i årskurs 9. Rektorn uppger vidare att ingen av lärarna heller har fått ansvaret att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesorienterande verksamhet.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i utredningen bedömer Skolinspektionen att den studie- och yrkesorienterande verksamheten inte är organiserad så att den tillgodoser samtliga elevers behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hemmestaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Hemmestaskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att rektor följer upp skolenhetens resultat och att uppföljning genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.
- Se till att rektor utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och de beslutade åtgärderna dokumenteras.
- Se till att rektor planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, och att detta dokumenteras. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 304) är arbetet med att utveckla verksamheten en process där en analys och värdering bl.a. av skolans resultat och redan vidtagna åtgärder, måste ligga till grund för beslut om åtgärder för förbättring.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på långsiktig utveckling. Utgångspunkten är, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Som ett led i att identifiera utvecklingsområden bör rektorn tillsammans med personalen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Utifrån analysen bör rektorn tillsammans med personalen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta om insatser för att de nationella målen ska uppfyllas.

Rektorn uppger att skolledningen sammanställer kunskapsresultaten och att lärarna analyserar dessa tillsammans i arbetslagen. Enligt rektorn för biträdande rektor sedan en diskussion utifrån lärarnas analys av kunskapsresultaten. Rektorn uppger att analysen av kunskapsresultatet som lärarna har gjort inte kommer med i verksamhetsplanen och att dessa inte heller utgör något underlag för kommande läsårs fokusområden. Analys och uppföljning av kunskapsresultaten hanterar arbetslagen i sina arbetsplaner, säger rektorn. Även lärarna uppger att de analyserar kunskapsresultaten i arbetslagen. I de arbetsplaner som arbetslagen har arbetat fram och som Skolinspektionen har tagit del av saknas en sammanställning av kunskapsresultaten. I arbetsplanerna finns fokusområden som arbetslaget ska arbeta med under året angivna. En redogörelse för hur dessa fokusområden identifierats saknas i de arbetsplaner och i verksamhetsplan som Skolinspektionen har tagit del av.

Vid Skolinspektionens intervju med lärare i 6 till 9 uppger dessa att en analys av kunskapsresultaten sker på deras initiativ och att ämneslagen har kommit olika långt i det arbetet. Vid en lite mer specifik frågeställning från Skolinspektionen om en förklaring till hur ett kvalitetsarbete kan gå till konstaterar lärarna att ett systematiskt kvalitetsarbete inte finns i dagsläget. Text är de

Beslut

2015-11-11
15 (19)

Dnr 43 - 2015:5785

osäkra på om en satsning i läsning är ett resultat av en analys av kunskapsresultaten som de har gjort.

På Skolinspektionens fråga om lärarna i 6 till 9 får någon återkoppling på deras analys av kunskapsresultaten får Skolinspektionen olika svar beroende på vilket ämneslag lärarna tillhör. Vissa lärare vet att skolledningen har sett analysen men att lärarna inte har fått någon återkoppling. Andra säger att de inte har fått någon återkoppling alls från skolledningen. Lärarna i F till 5 får återkoppling från den biträdande rektorn. Rektorn uppger vid intervju att de biträdande rektorerna för diskussioner med ämneslagen kring deras analyser av kunskapsresultaten.

Vid Skolinspektionens intervju med rektorn beskrivs det att skolan arbetar efter en verksamhetsplan som är framtagen för läsåret 2015/16 och att en utvärdering av verksamhetsplanen görs årligen. Rektorn uppger att verksamhetsplanen med fokusområden sammanställs varje höst. Nuvarande verksamhetsplan ska utvärderas i juni. Dock finns det ingen dokumentation kring uppföljning och analys av föregående års skolutvecklingsarbete i den gällande verksamhetsplan. Framtagna fokusområden i den gällande verksamhetsplanen är baserade på vad som har framkommit i kommunens enkäter, uppger rektorn. Verksamhetsplanen innehåller inte tydliga mål för de framtagna fokusområdena.

Elevhälsoteamet uppger att de under våren 2015 gjort en utvärdering av sitt eget arbete. Detta har gjorts eftersom uppföljningen av elevhälsoteamets arbete har varit eftersatt, uppger en representant för elevhälsan. Skolinspektionen har tagit del av ett dokument där det framgår vilka förbättringsområden elevhälsan vill arbeta med under kommande läsår. Några av dessa områden är på en övergripande nivå som till exempel en önskan om gemensam dokumentation kring elevärenden och en bättre överlämning mellan skolor. Utifrån den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av är det svårt att utläsa om dessa identifierade förbättringsområden finns med i verksamhetsplanen.

Utifrån Skolinspektionens intervju med rektor framgår det att de fokusområden som finns i verksamhetsplanen ska planeras och genomföras i arbetslagen. Dessa fokusområden är; "återkoppling av elevens progression"; "elevernas medbestämmande"; "ledarskapet, vi kommer under året att arbeta med ledarskap i olika former"; "arbetsro, eleverna skall känna att det finns en arbetsro i klassrummet"; "HLR första hjälpen".

Fyra av fem av dessa områden har arbetslaget fått till uppgift att upprätta planer kring. Gällande ledarskapet ska skolledningen göra en plan för

Beslut

2015-11-11
16 (19)

Dnr 43 - 2015:5785

kompetensutveckling, men även arbetslagen ska arbeta med detta område i sina arbetsplaner. Området gällande HLR ska skolledningen ombesörja. I verksamhetsplanen finns det ingen beskrivning vad skolledningen avser med eller definition av arbetsro, medbestämmande eller ledarskap. På frågor hur de tänker arbeta med t ex fokusområdet arbetsro svarar rektorn att det ansvaret lägger han på arbetslaget och att det ska kunna framgå i deras arbetsplan. Från skolledningens håll har man valt att arbeta med ledarskapet.

Arbetslagens arbetsplaner stäms av mot skolledningen men en grupp lärare upplever att de sällan får återkoppling på det som skickas in. En annan lärargrupp får återkoppling på den arbetsplan de har utarbetat från den biträdande rektorn.

Skolinspektionen bedömer att skolan saknar ett systematiskt kvalitetsarbete som rektorn leder. Skolans verksamhetsplan innehåller inte någon analys av skolans olika resultat eller förklaring till de fokusområden som skolan ska arbeta med under läsåret. Av verksamhetsplanen framgår inte heller vilka mål som arbetet med fokusområdena har. Utvecklingsarbetet drivs i stor utsträckning i arbetslagen, men den övergripande samordning på skolnivå är bristfällig då återkoppling tillbaka till arbetslaget ibland saknas. Det systematiska kvalitetsarbetet är bristfälligt dokumenterat vilket leder till att det är svårt att se en progression i arbetet och svårt att se om utveckling av verksamheten sker.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Hemmestaskolans verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Hemmestaskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta

ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga eleoprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklings-samtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Beslutsfattare

Linda Wolf
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Hemmestaskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Hemmestaskolan

Hemmestaskolan är en skola med verksamhet från förskoleklass till årskurs 9 samt fritidshem. Sammanlagt går det 912 elever på skolan. Skolans förskoleklass upp till årskurs 5 och årskurs 6 till 9 ligger på olika platser på skolområdet. Lärarna är uppdelade i årsarbetslag. Det finns tre biträdande rektorer med ansvar för olika delar av verksamheten och en rektor med ett övergripande ansvar för skolenheten.